

ТМ	Г. XXXV	Бр. 1	Стр. 333-334	Ниш	јануар - март	2011.
----	---------	-------	--------------	-----	---------------	-------

Приказ дела
Примљено: 5. 1. 2011.

Драгољуб Б. Ђорђевић

ПРАВОСЛАВЉЕ САГЛЕДАНО „НА ДРУГИ НАЧИН“*

Православље се почесто довољно не познаје, кадикад не разуме и стога најчешће криво тумачи. Од тога посебно пате богословске и лаичке науке на *Западу*. Као социолог религије знам поуздано да је источно хришћанство у радовима социолога добило знатно мање пажње него његове западне варијанте, протестантизам и католичанство. Новији престижни социолошки приручници (Кембрицов и Оксфордов, примерице) ту и тамо се осврћу на православље и православне цркве, док најновији преглед америчке социологије религије – *American Sociology of Religion* (Blasi, 2007) – ама баш ништа не извештава о православљу.

Од тога треба разликовати чињеницу да се у правилним размацима публикују вредна и свеобухватна издања о православљу и признатим православним црквама, првенствено из богословског и историјског угла, попут *Блеквеловог приручника за источно хришћанство* (*The Blackwell Companion to Eastern Christianity*) из 2007, или бројних коректних интерпретација православља од стране католичких угледника.

Протестантски теолози последњих деценија покушавају да сустигну стварност и својим верницима исправно прикажу хришћанску вероисповест – која за себе тврди да је једина правоверна – јер:

- (а) мисионаре у њеном „традиционалном“ простору,
- (б) све је више срећу на свом „традиционалном“ пољу, и
- (в) сусрећу је и међусобно сарађују у евангелизацији треће, „неутралне“ територије.

Истине ради, у свим варијантама сусрета успостављени су бољи односи између православља и такозваног старопротестантизма, док између источног хришћанства и новопротестантизма има малецних трзавица, ситних зађевица, озбиљног неразумевања, али и – големих сукоба.

Књига **Православље, обасјано еванђељем**, писца *Ивице Стаменковића*, на коју ме множина упозоравала и чију сам другу, проширену верзију детаљно ишчитао, иде у ред одговорних намера да се у излагању суштине и историје, савремености и „проблема“ православља – или проблема са право-

---

brkab@junis.ni.ac.rs

* Из рецензије књиге Ивице Стаменковића: *Pravoslavlje obasjano evanđeljem*, исправљено и допуњено издање, Београд, издање аутора, 2010.

слављем – колико је то могуће избегну поједностављења. Млади богослов, прилично вичан коришћењу документа и чињенице, нешто мање смиреној академској синтези, успева да одржи ниво већ освојен у расправама те врсте у сопственој деноминацији – *баптистичком* рукавцу новопротестантизма. Да би се уздигао до дела за углед из протестантског крила уопште – пада ми на ум једно такво: *Светлост са хришћанског истока: увод у православну традицију* (*Light from the Christian East: An Introduction to the Orthodox Tradition* – James R. Payton 2007) – Стаменковић ће у следећем издању, које га сигурно очекује, појачати чисто теолошку анализу православног наука и праксе.

Да не оманем, **Православље, обасјано евенђељем** јесте књига спремна за разноразне читаоце, не само за истовернике – религијску браћу. Њу би требало да прочита многи:

(а) православац, јер ће пуно тога наћи о својој вери што раније није знао или му нико није пренео,

(б) православни богослов да сагледа како му веру виде „хришћани на други начин“,

(в) католички теолог да се увери у плурализам погледа на конфесију са којом се његова бори за икоје првенство, и

(г) социолог религије да би пронашао емпиријске случајеве религијског искуства до којих би га тешко довела матична дисциплина.

Речју, вреди је држати у рукама – боље ћемо се упознати.